

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η εφηβική επαναστατικότητα

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί διασκευασμένο άρθρο της ψυχολόγου Εύης Μεσσαριτάκη. Αναρτήθηκε στον ιστότοπο efiveia.gr, στις 22.11.2017, με σκοπό την αντιμετώπιση εφηβικών προβλημάτων και τη συμβουλευτική των γονέων και των εφήβων.

Πρόκειται για ένα από τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της εφηβείας και για έναν από τους μεγαλύτερους πονοκεφάλους των γονέων: η επαναστατικότητα. Ταυτόχρονα, δεν είναι όλες οι μορφές επαναστατικότητας ίδιες. Υπάρχει η επαναστατικότητα ενάντια στην κοινωνική συμμόρφωση και εκείνη ενάντια στη γονεϊκή εξουσία. Και στις δύο περιπτώσεις βέβαια, ο έφηβος κερδίζει με αυτόν τον τρόπο την προσοχή των ενηλίκων.

Το νεαρό άτομο μπορεί ν' αναζητά την προστασία της ατομικότητάς του και την ανεξαρτησία από τις επιθυμίες των γονιών του και αυτό να οδηγεί στην κριτική και τη δυσαρέσκεια από μέρους τους. Αυτό μπορεί να γίνεται είτε γιατί αμφισβητείται η γονεϊκή εξουσία είτε γιατί τα παιδιά μπορεί όντως να κινδυνεύσουν.

Ένας επαναστατημένος έφηβος μπορεί να σαμποτάρει τον εαυτό του εγκαταλείποντας δραστηριότητες που τον ευχαριστούσαν, γιατί πια τις καταγράφει ως παιδικές. Μπορεί να εκδηλώσει αυτοκαταστροφική συμπεριφορά και να πέσουν οι επιδόσεις του στο σχολείο ή ακόμα και να εμπλακεί σε ριψοκίνδυνες δραστηριότητες. Οι γονείς όμως πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνουν πότε εξηγείρονται λόγω της έκθεσης του παιδιού τους σε κίνδυνο ή για ναρκισσιστικούς λόγους, επειδή δηλαδή πλήττεται ο ρόλος της αυθεντίας που μέχρι πρότινος κατείχαν.

Η δεύτερη περίπτωση είναι ανθρώπινη και αναμενόμενη ως ένα βαθμό. Αντιστοιχεί δηλαδή στο γονιό να δυσαρεστείται και να δυσφορεί μπροστά σ' αυτή τη νέα τάξη πραγμάτων που διεκδικεί ένας έφηβος για την οικογένεια. Και ο γονιός άνθρωπος είναι άλλωστε που του αντιστοιχεί να σαστίζει μπροστά σε τέτοιες αλλαγές. Οποιαδήποτε μεγάλη αλλαγή ακολουθείται από μία περίοδο αποσταθεροποίησης και απαιτείται χρόνος για να βρεθεί ξανά η ισορροπία. Και η εφηβεία είναι μία μεγάλη αλλαγή για την οικογένεια αφού πρόκειται για τη μετάβαση ενός ατόμου από την παιδικότητα στην ενήλικη ζωή.

Δεν είναι σπάνιο οι γονείς ν' αντιστέκονται σε αυτή τη μετάβαση συνειδητά ή ασυνείδητα. Η εφηβεία προετοιμάζει το έδαφος για την ενηλικίωση και την προετοιμασία του ατόμου ν' ανοίξει τα φτερά του και πιθανόν ν' αφήσει πίσω του την οικογενειακή εστία. Πολλές φορές οι γονείς δεν

είναι πρόθυμοι να το αποδεχτούν αυτό. Ειδικά αν δεν είναι ενεργοποιημένοι και δεν έχουν φροντίσει τη σχέση τους.

Το τελευταίο είναι πολύ σημαντικό ώστε να επιτραπεί στον έφηβο να εκδηλώσει την επαναστατικότητα του με υγιή τρόπο και να διαφοροποιηθεί από τους γονείς του. Η εφηβεία συνεπάγεται πολλές φορές αμφισβήτηση για τους γονείς και τη σχέση τους. Το παιδί είναι πια πολύ πιθανό να μιλήσει ανοιχτά για πράγματα που δεν έχουν ειπωθεί μέσα στην οικογένεια ή για συναισθήματα που κρατούσε καιρό για τον εαυτό του. Πολλές φορές με θυμό και ακατέργαστο τρόπο. Οι γονείς τότε πρέπει να έχουν εφεδρείες ¹σε προσωπικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο ζευγαριού ώστε ν' απορροφήσουν τους οικογενειακούς κραδασμούς. Και ίσως αυτή να είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για την οικογένεια όταν έχει παιδιά σ' εφηβική ηλικία.

A3. Αφορμώμενος/η από το κείμενο της ψυχολόγου που προηγήθηκε, αποφασίζεις να γράψεις άρθρο στο ιστολόγιο του σχολείου σου (200-250 λέξεων), για να εκφράσεις την άποψή σου σχετικά με την εφηβική επαναστατικότητα και να προτείνεις τρόπους ώστε το σχολείο να αξιοποιήσει δημιουργικά την επαναστατικότητα των εφήβων.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΖΩΗ ΚΑΡΕΛΛΗ (1901-1998)

«Νεότητα δύσκολων χρόνων»

Το ποίημα που ακολουθεί αποτελεί απόσπασμα του ευρύτερου ομώνυμου ποιήματος της ποιήτριας Ζωής Καρέλλη. Ανήκει στην ποιητική συλλογή «Της Μοναξιάς και της Έπαρσης», που εκδόθηκε το 1951.

Τι θα κάνουν οι νεώτατοι, οι ωραίοι,
με την τραγικήν εφηβεία,
ραγισμένο κρύσταλλο της ψυχής,
αφανισμένο λουλούδι, άγουρο χαλασμένο καρπό,
κίτρινο της αυγής χρώμα μελαγχολικό;
Αρχίζει μέρα συννεφιασμένη,
μ' αδιέξοδον ουρανό, βαρύ, φορτωμένο
καταιγίδες φανερές κι ύπουλες.

¹ Εφεδρείες: (μεταφορικά) ό, τι βάζουμε στην άκρη, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί όταν το χρειαστούμε, το απόθεμα, η παρακαταθήκη

Τι θα κάνουν εκείνοι, που έχουν
τα ωραία, τα φοβερά εκείνα μάτια
της νεότητας καθαρά κι αμετάπειστα;

Τι θα κάνουν
οι έφηβοι, όταν τόσο πολύ
γνωρίζουν και δεν μπορούν να ελπίζουν,
καθώς αρχινούν τη ζωή;

Άγγελος δεν φαίνεται κανείς,
της πικρίας το ποτήρι να του προσφέρει.
Μονάχος ο έφηβος θα το φέρει
στα πικρά, σιωπηλά χείλη του,
όπου κανένας λόγος προσευχής,
προσφυγής δεν ανθεί, δεν καλεί τον πατέρα,
τη στιγμή της φριχτής δοκιμής,
της αμείλιχτης μοναξιάς, της απιστίας,
της πιο μεγάλης δοκιμασίας του ανθρώπου.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Το ποιητικό υποκείμενο αντιμετωπίζει τη νεότητα ως μια δύσκολη περίοδο της ανθρώπινης ζωής. Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με στοιχεία από το ποίημα. Συμφωνείς ή διαφωνείς με την απαισιόδοξη στάση του ποιητικού υποκειμένου; Να αιτιολογήσεις την προσωπική σου τοποθέτηση.

ή

2. Γράφεις μια επιστολή προς ένα φιλικό σου πρόσωπο νεαρής/εφηβικής ηλικίας που αντιμετωπίζει προβλήματα, για να το εμψυχώσεις και να το πείσεις πως η εφηβική περίοδος στην ανθρώπινη ζωή προσφέρει ευκαιρίες και δυνατότητες.

Μονάδες 25